

Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
HENRIKA SAUGMANDSGAARDA ØE
przedstawiona w dniu 2 kwietnia 2020 r.¹

Sprawa C-264/19

Constantin Film Verleih GmbH
przeciwko
YouTube LLC,
Google Inc.

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy)]

Odesłanie prejudycjalne – Prawo autorskie i prawa pokrewne – Platforma wymiany plików wideo przez Internet – YouTube – Zamieszczenie filmu w sieci bez zgody podmiotu praw – Powództwo dotyczące naruszenia prawa własności intelektualnej – Dyrektywa 2004/48/WE – Artykuł 8 – Prawo do informacji przysługujące podmiotowi praw – Artykuł 8 ust. 2 lit. a) – Pojęcie „nazw i adresów” – Zakres – Adres poczty elektronicznej, adres IP i numer telefonu – Wyłączenie

I. Wprowadzenie

1. Niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wpisuje się w ramy sporu pomiędzy z jednej strony Constantin Film Verleih GmbH, spółką z siedzibą w Niemczech zajmującą się dystrybucją filmów, a z drugiej strony YouTube LLC i jej spółką dominującą Google Inc., mającymi siedziby w Stanach Zjednoczonych.

2. Spór ten dotyczy odmowy przedstawienia przez YouTube i Google pewnych informacji żądanych przez Constantin Film Verleih, dotyczących użytkowników, którzy zamieścili w sieci kilka filmów z naruszeniem wyłącznych praw do eksploatacji przysługujących Constantin Film Verleih. Dokładniej rzecz ujmując, ta ostatnia spółka domaga się od YouTube i Google przedstawienia jej adresów e-mail, numerów telefonu oraz adresów IP używanych przez tych użytkowników.

3. Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy) zastanawia się w istocie, czy takie informacje są objęte art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/48/WE², na mocy którego właściwe organy sądowe mogą nakazać przedstawienie „nazw i adresów” pewnych kategorii osób mających związek z towarami lub usługami naruszającymi prawo własności intelektualnej.

4. Zważywszy na powody, które omówię w niniejszej opinii, jestem przekonany, że pojęcie „nazw i adresów” zawarte w art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/48 nie obejmuje żadnej z wyżej wymienionych informacji.

¹ Język oryginału: francuski.

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej (Dz.U. 2004, L 157, s. 45).

II. Ramy prawne

A. Prawo Unii

5. Motywy 2, 10 i 32 dyrektywy 2004/48 mają następujące brzmienie:

„(2) Ochrona własności intelektualnej ma umożliwiać wynalazcy lub twórcy uzyskiwanie prawnie uzasadnionych korzyści ze swego wynalazku lub dzieła. Powinna też umożliwiać jak najszersze upowszechnianie dzieł, idei i nowego know-how. Jednocześnie nie może ograniczać wolności słowa, swobodnego przepływu informacji ani ochrony danych osobowych, z ochroną danych w Internecie włącznie.

[...]

(10) Celem niniejszej dyrektywy jest zbliżenie systemów prawnych w celu zapewnienia wysokiego, równoważnego i jednakowego poziomu bezpieczeństwa na rynku wewnętrznym.

[...]

(32) Niniejsza dyrektywa respektuje prawa podstawowe i przestrzega zasad uznanych w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej³. W szczególności niniejsza dyrektywa zmierza do zapewnienia pełnego poszanowania praw określonych w art. 17 ust. 2 [...] karty”.

6. Artykuł 2 tej dyrektywy, zatytułowany „Zakres”, stanowi w ust. 1 i 3 lit. a):

„1. Bez uszczerbku dla środków przewidzianych lub środków, które mogą być przewidziane w prawie [Unii] lub krajowym, w zakresie, w jakim te środki mogą dawać właścicielom praw większe korzyści, przewidziane niniejszą dyrektywą procedury i środki naprawcze stosuje się, zgodnie z art. 3, do wszelkich naruszeń praw własności intelektualnej określonych w prawie [Unii] lub prawie wewnętrznym zainteresowanego państwa członkowskiego.

[...]

3. Niniejsza dyrektywa nie wpływa na:

a) [przepisy Unii] regulujące prawo materialne w zakresie własności intelektualnej, dyrektywę 95/46/WE [...]”.

7. Artykuł 8 dyrektywy 2004/48, zatytułowany „Prawo do informacji”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, że w kontekście postępowania sądowego dotyczącego naruszenia prawa własności intelektualnej oraz w odpowiedzi na uzasadnione i proporcjonalne żądanie powoda właściwe organy sądowe mogą nakazać przedstawienie informacji o pochodzeniu i sieciach dystrybucji towarów lub usług naruszających prawo własności intelektualnej przez naruszającego lub jakąkolwiek inną osobę, u której:

- a) stwierdzono posiadanie na skalę handlową towarów naruszających prawo;
- b) stwierdzono wykonywanie [korzystanie] na skalę handlową [z] usług naruszających prawo;
- c) stwierdzono dostarczanie na skalę handlową usług stosowanych w działaniach naruszających prawo;

³ Zwanej dalej „kartą”.

lub która

d) została przez osobę określoną w lit. a), b) lub c) wskazana jako zaangażowana w produkcję, wytwarzanie lub dystrybucję towarów albo dostarczanie usług.

2. Informacja, o której mowa w ust. 1, zawiera, jeśli stosowne:

a) nazwy i adresy producentów, wytwórców, dystrybutorów, dostawców oraz innych poprzednich posiadaczy towarów lub usług, jak również przewidywanych hurtowników i detalistów;

b) informację o ilości wyprodukowanych, wytworzonych, wysłanych, otrzymanych lub zamówionych towarów lub usług, o które chodzi, jak również o cenach otrzymanych za nie.

3. Ustępy 1 i 2 stosuje się bez uszczerbku dla innych przepisów ustawowych, które:

a) przyznają podmiotowi uprawnionemu prawa do otrzymywania pełniejszej informacji;

b) regulują stosowanie informacji przekazanej na mocy niniejszego artykułu w postępowaniach cywilnych lub karnych;

c) określają odpowiedzialność za niewłaściwe wykorzystanie prawa do informacji; lub

d) umożliwiają odmowę przekazania informacji, które zmusiłyby osobę określoną w ust. 1 do przyznania się do udziału lub udziału bliskich krewnych w naruszeniu prawa własności intelektualnej; lub

e) zarządzają ochroną poufności źródeł informacji lub przetwarzania danych osobowych”.

B. Prawo niemieckie

8. Zgodnie z § 101 ust. 1 zdanie pierwsze Urheberrechtsgesetz (ustawy o prawie autorskim, zwanej dalej „UrhG”) poszkodowany może żądać od osoby naruszającej na skalę handlową prawo autorskie lub inne prawo chronione tą ustawą niezwłocznego przekazania informacji o pochodzeniu i kanałach rozpowszechniania kopii stanowiących naruszenie lub innych towarów.

9. W przypadku oczywistego naruszenia, bez uszczerbku dla § 101 ust. 1 UrhG, to prawo do informacji może być również wykonywane na podstawie § 101 ust. 2 zdanie pierwsze pkt 3 tej ustawy wobec osoby, która świadczyła na skalę handlową usługi wykorzystywane do prowadzenia działalności naruszającej prawo.

10. Podmiot, który jest zobowiązany do przedstawienia informacji, musi zgodnie z § 101 ust. 3 pkt 1 UrhG podać nazwy i adresy producentów, dostawców oraz innych poprzednich posiadaczy kopii lub innych towarów, użytkowników usług, jak również przewidywanych hurtowników i detalistów.

III. Spór w postępowaniu głównym, pytania prejudycjalne i postępowanie przed Trybunałem

11. Constantin Film Verleih jest spółką z siedzibą w Niemczech zajmującą się dystrybucją filmów.

12. YouTube, spółka z siedzibą w Stanach Zjednoczonych, należąca do spółki Google, prowadzi platformę internetową o tej samej nazwie.

13. Constantin Film Verleih posiada w Niemczech wyłączne prawa do eksploatacji utworów filmowych *Parker* i *Scary Movie 5*.

14. W okresie od czerwca 2013 r. do września 2014 r. te dwa utwory były zamieszczone w sieci na platformie „YouTube” bez zgody Constantin Film Verleih. W dniu 29 czerwca 2013 r. utwór filmowy *Parker* zamieszczono w sieci w całości w języku niemieckim pod nazwą użytkownika „N1”. Do dnia zablokowania, które miało miejsce w dniu 14 sierpnia 2013 r., wyświetlono go ponad 45 000 razy. We wrześniu 2013 r. utwór filmowy *Scary Movie 5* zamieszczono w sieci w całości pod nazwą użytkownika „N2”. Do dnia zablokowania, które miało miejsce w dniu 29 października 2013 r., wyświetlono go ponad 6000 razy. W dniu 10 września 2014 r. kolejną kopię tego drugiego utworu zamieszczono w sieci pod nazwą użytkownika „N3”. Do dnia zablokowania, które miało miejsce w dniu 21 września 2014 r., wyświetlono go ponad 4700 razy.

15. Spółka Constantin Film Verleih zażądała od YouTube i Google wszystkich informacji o każdym z użytkowników, którzy zamieścili te utwory w sieci.

16. Sąd odsyłający stwierdził, że przesłanki prawa do informacji zostały spełnione. W konsekwencji zakres sporu w postępowaniu głównym ogranicza się do treści informacji, które YouTube lub Google powinny przedstawić Constantin Film Verleih. Spór ten dotyczy w szczególności następujących informacji:

- adres e-mail użytkownika,
- numer telefonu użytkownika,
- adres IP użyty przez użytkownika do zamieszczenia w sieci spornych plików wraz z dokładnym momentem zamieszczenia ich w sieci oraz
- adres IP użyty ostatnio przez użytkownika w celu uzyskania dostępu do jego konta Google/YouTube wraz z dokładnym momentem tego dostępu.

17. Orzekając w pierwszej instancji, Landgericht Frankfurt am Main (sąd okręgowy we Frankfurcie nad Menem, Niemcy) oddalił wniosek Constantin Film Verleih o udzielenie tych informacji.

18. W apelacji Oberlandesgericht Frankfurt am Main (wyższy sąd krajowy we Frankfurcie nad Menem, Niemcy) nakazał YouTube i Google przedstawienie adresów e-mail odnośnych użytkowników, oddalając wniosek Constantin Film Verleih w pozostałym zakresie.

19. W skardze rewizyjnej (Revision) złożonej do Bundesgerichtshof (federalnego trybunału sprawiedliwości) spółka Constantin Film Verleih wniosła o nakazanie YouTube i Google przedstawienia jej wszystkich wyżej wymienionych informacji, w tym numerów telefonu i adresów IP użytkowników. We własnej skardze rewizyjnej YouTube i Google wniosły o oddalenie w całości żądania Constantin Film Verleih, w tym również w zakresie, w jakim dotyczy ono adresów e-mail użytkowników.

20. Stwierdziwszy, że rozstrzygnięcie obu skarg rewizyjnych zależy od wykładni pojęcia „adresów” zawartego w art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/48, Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy wymienione w art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy [2004/48] adresy producentów, wytwórców, dystrybutorów, dostawców oraz innych poprzednich posiadaczy towarów lub usług, jak również hurtowników i detalistów, które w stosownych przypadkach zawiera informacja określona w art. 8 ust. 1 [tej] dyrektywy, obejmują również

- a) adresy e-mail użytkowników usług lub
- b) numery telefonów użytkowników usług lub
- c) adresy IP używane przez użytkowników usług przy zamieszczaniu plików naruszających prawo wraz z dokładnym momentem zamieszczenia?

2) W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze lit. c):

Czy informacja, którą należy przekazać na podstawie art. 8 ust. 2 lit. a) [omawianej] dyrektywy, obejmuje również adres IP użytkownika, który zamieścił uprzednio pliki w sposób naruszający prawo, jeśli ten adres był ostatnio używany przez użytkownika w celu uzyskania dostępu do swojego konta Google/YouTube, wraz z dokładnym momentem uzyskania dostępu, niezależnie od tego, czy w trakcie tego ostatniego korzystania z konta doszło do naruszeń prawa [własności intelektualnej]?”.

21. Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zarejestrowano w sekretariacie Trybunału w dniu 29 marca 2019 r.

22. Uwagi na piśmie przedstawiły Constantin Film Verleih, YouTube, Google oraz Komisja Europejska.

23. Na rozprawie w dniu 12 lutego 2020 r. stawili się w celu przedstawienia uwag przedstawiciele Constantin Film Verleih, przedstawiciele YouTube i Google oraz Komisja.

IV. Analiza

24. Zgodnie z art. 8 dyrektywy 2004/48 państwa członkowskie mają obowiązek przewidzieć w swoich porządkach prawnych możliwość nakazania przez właściwe organy sądowe przedstawienia określonych informacji w ramach postępowania dotyczącego naruszenia prawa własności intelektualnej.

25. W związku z tym poprzez swoje dwa pytania, które należy rozpoznać łącznie, sąd odsyłający zwraca się do Trybunału o wyjaśnienie, czy art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/48 należy interpretować w ten sposób, że państwa członkowskie mają obowiązek zapewnienia właściwym organom sądowym możliwości nakazania – w odniesieniu do użytkownika, który zamieścił w sieci pliki naruszające prawo własności intelektualnej – przedstawienia adresu e-mail, numeru telefonu, adresu IP użytego do zamieszczenia w sieci tych plików, a także adresu IP użytego do ostatniego uzyskania dostępu do konta użytkownika.

26. YouTube i Google oraz Komisja proponują udzielenie na te pytania odpowiedzi przeczącej, w przeciwieństwie do Constantin Film Verleih.

27. Zgodnie ze stanowiskiem przedstawionym przez YouTube i Google oraz Komisję oraz ze względów zaprezentowanych poniżej jestem zdania, że przepis ten nie dotyczy żadnej z informacji wskazanych w pytaniach prejudycjalnych.

28. Na wstępie pragnę zauważyć, że art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/48 nie zawiera żadnego odesłania do prawa państw członkowskich. W konsekwencji, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, pojęcie „nazw i adresów” stanowi pojęcie prawa Unii, które należy interpretować w sposób autonomiczny i jednolity⁴.

⁴ Zobacz w odniesieniu do pojęcia „stosownego odszkodowania” użytego w art. 9 ust. 7 dyrektywy 2004/48 wyrok z dnia 12 września 2019 r., Bayer Pharma (C-688/17, EU:C:2019:722, pkt 40). Zobacz także, również w dziedzinie własności intelektualnej, wyroki: z dnia 22 czerwca 2016 r., Nikolajeva (C-280/15, EU:C:2016:467, pkt 45); z dnia 27 września 2017 r., Nintendo (C-24/16 i C-25/16, EU:C:2017:724, pkt 70, 94).

29. Ponadto pojęcia „nazw i adresów” nie zdefiniowano w dyrektywie 2004/48. Również zgodnie z utrwalonym orzecznictwem ustalenia znaczenia i zakresu pojęć, których definicji prawo Unii nie zawiera, należy dokonywać zgodnie z ich zwyczajowym znaczeniem w języku potocznym, przy jednoczesnym uwzględnieniu kontekstu, w którym są one użyte, i celów uregulowania, którego są częścią⁵.

30. Tym samym punktem wyjścia w procesie wykładni pojęcia „nazw i adresów” użytego w art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/48 powinno być *zwyczajowe znaczenie w języku potocznym*. Nie ulega wątpliwości, że w języku potocznym pojęcie „adresu” osoby, nad którym w szczególności zastanawia się sąd odsyłający, odnosi się wyłącznie do adresu pocztowego, jak słusznie podniosły YouTube i Google⁶. Wykładnię tę potwierdza definicja tego pojęcia sformułowana w słowniku akademii francuskiej, a mianowicie „określenie *miejsca*”, w którym można kogoś znaleźć”.

31. Co się tyczy numeru telefonu, będącego drugą informacją, o której mowa w pytaniach prejudycjalnych, nie uważam za konieczne omawiania w sposób szczegółowy faktu, że nie można go włączyć do pojęcia „nazw i adresów” osób, o którym mowa w art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/48, czy to w języku potocznym, czy też w jakimkolwiek innym kontekście⁸.

32. Status dwóch pozostałych informacji, których dotyczą te pytania, a mianowicie adresu e-mail i adresu IP, zasługuje na nieco większą uwagę.

33. Jak już wyjaśniłem, w języku potocznym, który jest punktem wyjścia procesu dokonywania wykładni, termin „adres” odsyła wyłącznie do adresu pocztowego. Tak więc termin ten, gdy jest używany bez dalszych wyjaśnień, nie obejmuje adresu e-mail lub adresu IP.

34. Jest tak tym bardziej w kontekście, który określiłbym jako „ogólny”, czyli wykraczający poza ścisłe ramy Internetu, jak ma to miejsce w przypadku art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/48.

5 Zobacz w szczególności wyroki: z dnia 31 stycznia 2013 r., McDonagh (C-12/11, EU:C:2013:43, pkt 28); z dnia 6 września 2018 r., Kreyenhop & Kluge (C-471/17, EU:C:2018:681, pkt 39); z dnia 12 września 2019 r., Bayer Pharma (C-688/17, EU:C:2019:722, pkt 41).

6 Nie dostrzegłem żadnej niespójności w różnych wersjach językowych tego przepisu, z których wszystkie odnoszą się do pojęcia „adresu”: zobacz tytułem przykładu „direcciones” w wersji hiszpańskiej, „adresse” w wersji duńskiej, „Adressen” w wersji niemieckiej, „addresses” w wersji angielskiej, „indirizzo” w wersji włoskiej, „adres” w wersji niderlandzkiej, „endereços” w wersji portugalskiej, „adresele” w wersji rumuńskiej i „adress” w wersji szwedzkiej.

7 Wyróżnienie własne.

8 Mojego przekonania w tym względzie nie może podważyć przywołana przez Constantin Film Verleih okoliczność, że numer telefonu może pełnić funkcję „adresu przesyłowego” do transmisji danych, w szczególności w ramach rozmów telefonicznych lub aplikacji wykorzystujących numer telefonu, takich jak WhatsApp. Pojęcie „nazw i adresów” *osób*, o którym mowa w art. 8 dyrektywy 2004/48, nie ma oczywiście żadnego związku z funkcjonalnym punktem docelowym przepływu danych, niezależnie od faktu, że ów funkcjonalny punkt docelowy można byłoby zakwalifikować jako „adres przesyłowy”.

35. Wykładnię tę potwierdza analiza innych aktów prawnych Unii dotyczących adresu e-mail lub adresu IP. Kiedy bowiem prawodawca Unii chciał odnieść się do adresu e-mail⁹ lub adresu IP¹⁰, uczynił to wyraźnie, uzupełniając termin „adres”, jak podkreśliły YouTube i Google. Według mojej wiedzy nie istnieje żaden przykład ustawodawstwa Unii, w którym wyrażenie „nazwy i adresy” użyte samodzielnie i w kontekście ogólnym odnosi się do numeru telefonu, adresu IP lub adresu e-mail.

36. W konsekwencji z wykładni językowej art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/48 wynika, że sformułowania użyte przez prawodawcę Unii, a mianowicie wyrażenie „nazwy i adresy”, nie obejmują żadnej z informacji wskazanych w pytaniach prejudycjalnych, jak podnosiły YouTube i Google oraz Komisja.

37. Wykładnię tę potwierdza wykładnia historyczna przedstawiona przez Komisję. Prace przygotowawcze, które doprowadziły do przyjęcia dyrektywy 2004/48¹¹, nie zawierają bowiem żadnej wskazówki sugerującej, nawet w sposób dorozumiany, że termin „adres” użyty w art. 8 ust. 2 lit. a) tej dyrektywy należy rozumieć jako odnoszący się nie tylko do adresu pocztowego, lecz również do adresu e-mail lub adresu IP osób, o których mowa.

38. Komisja wyjaśniła w tym względzie, że prawodawca Unii, przyjmując dyrektywę 2004/48 w 2004 r., nigdy nie zamierzał włączyć do niej bardziej nowoczesnych form „adresu”, takich jak adres e-mail lub adres IP.

39. Co za tym idzie, z wykładni historycznej wynika, że dyrektywę 2004/48 należy interpretować, odwołując się jedynie do klasycznego znaczenia tego pojęcia, a mianowicie adresu pocztowego.

40. Z powyższego wynika, że zgodnie z wykładnią językową i historyczną art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/48 nie obejmuje adresu e-mail, numeru telefonu i adresów IP używanych przez osoby, o których mowa w tym przepisie.

41. Constantin Film Verleih sprzeciwia się takiej wykładni, odnosząc się do przedmiotu art. 8 dyrektywy 2004/48 oraz, bardziej ogólnie, do celów realizowanych przez tę dyrektywę.

⁹ W odniesieniu do adresu e-mail lub adresu „poczty elektronicznej” zob. w szczególności art. 88 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. 2009, L 284, s. 1); art. 14 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 524/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie internetowego systemu rozstrzygania sporów konsumenckich oraz zmiany rozporządzenia (WE) nr 2006/2004 i dyrektywy 2009/22/WE (rozporządzenie w sprawie ODR w sporach konsumenckich) (Dz.U. 2013, L 165, s. 1); art. 54 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającej dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. 2014, L 94, s. 65), a także art. 45 ust. 2 lit. a) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniającej dyrektywę 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylającej dyrektywę 2007/64/WE (Dz.U. 2015, L 337, s. 35).

¹⁰ Co się tyczy adresu IP, zob. w szczególności art. 10 ust. 1 lit. e) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/41/UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie europejskiego nakazu dochodzeniowego w sprawach karnych (Dz.U. 2014, L 130, s. 1); art. 5 ust. 1 lit. k) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1128 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie transgranicznego przenoszenia na rynku wewnętrznym usług online w zakresie treści (Dz.U. 2017, L 168, s. 1); art. 17 ust. 8, art. 34 ust. 4 lit. j) oraz art. 52 ust. 2 lit. g) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1240 z dnia 12 września 2018 r. ustanawiającego europejski system informacji o podróżach oraz zezwoleń na podróż (ETIAS) i zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 1077/2011, (UE) nr 515/2014, (UE) 2016/399, (UE) 2016/1624 i (UE) 2017/2226 (Dz.U. 2018, L 236, s. 1).

¹¹ Zobacz w szczególności wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie środków i procedur zmierzających do zapewnienia egzekwowania praw własności intelektualnej z dnia 30 stycznia 2003 r. [COM(2003) 46 wersja ostateczna], a także opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 29 października 2003 r. (Dz.U. 2004, C 32, s. 15) oraz sprawozdanie Parlamentu Europejskiego z dnia 5 grudnia 2003 r. (A5-0468/2003) w sprawie tego wniosku. Wniosek dotyczący dyrektywy nie zawiera żadnego wyjaśnienia co do znaczenia, jakie należy nadać wyrażeniu „nazwy i adresy”. Ponadto Parlament nie zaproponował poprawki w odniesieniu do przyszłego brzmienia art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/48.

42. Zdaniem Constantin Film Verleih art. 8 dyrektywy 2004/48 ma na celu umożliwienie podmiotowi praw własności intelektualnej zidentyfikowania osób wymienionych w tym przepisie. Tak więc niezależnie od jego brzmienia art. 8 ust. 2 należy interpretować w ten sposób, że dotyczy on „wszelkich informacji pozwalających na zidentyfikowanie” tych osób, przy czym omawiane informacje mogą zawierać, w zależności od ich dostępności, numer telefonu, adres e-mail, adres IP czy też dane bankowe.

43. Moim zdaniem przyjęcie takiej wykładni oznaczałoby, że Trybunał przeredagowałby ten przepis. Oczywiście rozumiem, że podmiot praw taki jak Constantin Film Verleih wyraża życzenie, aby dyrektywę 2004/48 zmieniono w sposób umożliwiający mu łatwiejsze zidentyfikowanie możliwych sprawców naruszenia w szczególnym kontekście Internetu. Jednakże takie przeredagowanie nie należy do kompetencji Trybunału, lecz do kompetencji prawodawcy Unii.

44. Prawodawca mógł, gdyby taki był jego zamiar, włączyć do art. 8 ust. 2 dyrektywy 2004/48 „wszelkie informacje pozwalające na zidentyfikowanie” osób, których dane dotyczą. Komisja podkreśliła na rozprawie, że prawodawca Unii wyraźnie postanowił dokonać minimalnej harmonizacji ograniczonej do nazw i adresów, nie wymieniając innych informacji umożliwiających identyfikację osoby, takich jak numer telefonu lub numer zabezpieczenia społecznego.

45. Pragnę uściślić, że w takim kontekście należy wykluczyć wykładnię „dynamiczną” lub celowościową tego przepisu, do której wzywa Constantin Film Verleih. Sformułowania użyte w art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/48 nie dają bowiem wystarczającego marginesu interpretacyjnego, aby umożliwić taką wykładnię w celu włączenia informacji wskazanych w pytaniach prejudycjalnych.

46. Zgadzam się bez zastrzeżeń w tym względzie z rozumowaniem przedstawionym przez rzecznika generalnego M. Bobeka w pkt 33–35, 38 i 39 jego opinii w sprawie Komisja/Niemcy. Zgodnie z zakazem wykładni *contra legem* i zasadą podziału władz możliwość dokonywania wykładni dynamicznej lub celowościowej przysługuje jedynie wtedy, gdy „dany przepis [umożliwia] różne wykładnie, a jego brzmienie [pozostaje] do pewnego stopnia niejasne i niejednoznaczne”¹².

47. Tymczasem w niniejszej sprawie nie mamy do czynienia z taką sytuacją. Jak wyjaśniłem powyżej, wykładnia językowa i wykładnia historyczna wykluczają wszelką niejednoznaczność pojęcia „nazwy i adresy” użytego w art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/48.

48. Constantin Film Verleih powołuje się również, bardziej ogólnie, na cele realizowane przez dyrektywę 2004/48. Moim zdaniem argumentacja ta nie może podważyć wykładni ww. przepisu, zważywszy na brak niejednoznaczności jego brzmienia. Niemniej jednak przeanalizuję poniżej wspomnianą argumentację tytułem uzupełnienia.

49. Nie ulega wątpliwości, że dyrektywa 2004/48, jak uściślono w jej motywach 10 i 32 oraz zgodnie z art. 17 ust. 2 karty, ma na celu zapewnienie wysokiego poziomu ochrony własności intelektualnej na rynku wewnętrznym.

50. Bezsporne jest również, że wykładnia zaproponowana przez Constantin Film Verleih zwiększyłaby poziom ochrony własności intelektualnej na rynku wewnętrznym.

¹² Opinia rzecznika generalnego M. Bobeka w sprawie Komisja/Niemcy (C-220/15, EU:C:2016:534, pkt 34).

51. Należy jednak pamiętać, że dyrektywa 2004/48, na wzór wszelkich uregulowań dotyczących własności intelektualnej¹³, ustanawia *równowagę* między z jednej strony interesem podmiotów praw w ochronie ich praw własności intelektualnej, o której mowa w art. 17 ust. 2 karty, a z drugiej strony ochroną interesów i praw podstawowych użytkowników przedmiotów objętych ochroną oraz interesu ogólnego.

52. Jak Trybunał wielokrotnie wyjaśniał, ani z art. 17 ust. 2 karty, ani z orzecznictwa Trybunału w żaden sposób nie wynika, że ustanowione w tym postanowieniu prawo własności intelektualnej jest nienaruszalne i że w związku z tym jego ochrona powinna być zapewniona w sposób bezwzględny¹⁴.

53. Tak więc art. 17 ust. 2 karty nie wymaga wdrożenia wszystkich dostępnych środków technicznych, aby pomóc podmiotowi praw w zidentyfikowaniu możliwych sprawców naruszenia, bez uwzględnienia brzmienia przepisów dyrektywy 2004/48.

54. Co się tyczy w szczególności art. 8 dyrektywy 2004/48, Trybunał miał już okazję wyjaśnić w wyroku *Coty Germany*, że przepis ten ma na celu pogodzenie poszanowania różnych praw, w szczególności prawa do informacji przysługującego pomiotom praw i prawa użytkowników do ochrony danych osobowych¹⁵.

55. W kontekście sprawy w postępowaniu głównym dane żądane przez Constantin Film Verleih stanowią z założenia dane osobowe w rozumieniu art. 2 lit. a) dyrektywy 95/46/WE¹⁶, obecnie art. 4 lit. a) rozporządzenia (UE) 2016/679¹⁷, ponieważ dane te mają umożliwić mu zidentyfikowanie odnośnych osób¹⁸.

56. Tymczasem, o ile z motywu 32 dyrektywy 2004/48 wynika, że ma ona na celu zapewnienie pełnego poszanowania własności intelektualnej zgodnie z art. 17 ust. 2 karty, o tyle jednocześnie z art. 2 ust. 3 lit. a) tej dyrektywy oraz z jej motywów 2 i 15 wynika, że ochrona własności intelektualnej nie może ograniczać między innymi ochrony danych osobowych zagwarantowanej w art. 8 karty, w związku z czym wspomniana dyrektywa nie może w szczególności negatywnie wpływać na dyrektywę 95/46¹⁹.

57. Pragnę w tym względzie podkreślić istotne znaczenie art. 8 ust. 3 lit. b)–e) dyrektywy 2004/48, zgodnie z którym przepis ten stosuje się bez uszczerbku dla przepisów regulujących lub ograniczających prawo do informacji przysługujące podmiotowi praw, a w szczególności przepisów regulujących przetwarzanie danych osobowych.

13 Zobacz w szczególności wyroki: z dnia 16 lutego 2012 r., SABAM (C-360/10, EU:C:2012:85, pkt 42–44); z dnia 29 lipca 2019 r., Funke Medien NRW (C-469/17, EU:C:2019:623, pkt 57); z dnia 29 lipca 2019 r., Pelham i in. (C-476/17, EU:C:2019:624, pkt 32); a także z dnia 29 lipca 2019 r., Spiegel Online (C-516/17, EU:C:2019:625, pkt 42).

14 Zobacz w szczególności wyroki: z dnia 29 stycznia 2008 r., Promusicae (C-275/06, EU:C:2008:54, pkt 62–70); z dnia 16 lutego 2012 r., SABAM (C-360/10, EU:C:2012:85, pkt 41); z dnia 19 kwietnia 2012 r., Bonnier Audio i in. (C-461/10, EU:C:2012:219, pkt 56); z dnia 3 września 2014 r., Deckmyn i Vrijheidsfonds (C-201/13, EU:C:2014:2132, pkt 26); a także z dnia 29 lipca 2019 r., Funke Medien NRW (C-469/17, EU:C:2019:623, pkt 72).

15 Wyrok z dnia 16 lipca 2015 r. (C-580/13, EU:C:2015:485, pkt 28).

16 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. 1995, L 281, s. 31). Zgodnie z art. 2 lit. a) tej dyrektywy „dane osobowe” oznaczają wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej.

17 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. 2016, L 119, s. 1).

18 Trybunał miał już sposobność orzec, że adres IP, nawet rozpatrywany odrębnie, może stanowić dane osobowe. Zobacz wyroki: z dnia 24 listopada 2011 r., Scarlet Extended (C-70/10, EU:C:2011:771, pkt 51); a także z dnia 19 października 2016 r., Breyer (C-582/14, EU:C:2016:779, pkt 49).

19 Wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Coty Germany (C-580/13, EU:C:2015:485, pkt 31–33).

58. W tym kontekście jestem zdania, że do Trybunału nie należy modyfikacja zakresu pojęć użytych przez prawodawcę Unii w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2004/48, co skutkowałoby podważeniem zamierzonej przez prawodawcę przy przyjmowaniu tej dyrektywy równowagi, której ustalenie należy do jego wyłącznej właściwości²⁰.

59. Dla uzupełnienia sformułowania, którego użyłem w pkt 43 niniejszej opinii, dodam, że przyjęcie wykładni sugerowanej przez Constantin Film Verleih oznaczałoby dla Trybunału nie tylko przeredagowanie art. 8 ust. 2 dyrektywy 2004/48, lecz ponadto podważenie, w sposób korzystny dla interesów podmiotów praw własności intelektualnej, równowagi ustanowionej przez prawodawcę Unii.

60. Pragnę dodać, że dynamiczna wykładnia sugerowana przez Constantin Film Verleih jest również sprzeczna z ogólną systematyką dyrektywy 2004/48, która – jak podkreśliła Komisja – opiera się na minimalnej harmonizacji zamierzonej przez prawodawcę Unii.

61. Instytucja ta słusznie podnosi bowiem, że taka dynamiczna wykładnia nie jest właściwa w niniejszej sprawie, ponieważ na mocy art. 8 ust. 3 lit. a) dyrektywy 2004/48 prawodawca Unii wyraźnie przewidział możliwość ustosunkowania się przez państwa członkowskie do zmieniających się okoliczności poprzez przyznanie uprawnionym podmiotom „prawa do otrzymywania pełniejszej informacji”.

62. Innymi słowy, dynamiczna wykładnia dyrektywy 2004/48 przez sąd Unii w celu dostosowania jej do nowych zachowań pojawiających się w Internecie nie jest konieczna, ponieważ państwa członkowskie są uprawnione do podjęcia środków uzupełniających w odniesieniu do tych zachowań.

63. Dla dopełnienia wyводу pragnę wreszcie zauważyć, że na poparcie wykładni zaproponowanej przez Constantin Film Verleih nie można powoływać się na art. 47 porozumienia TRIPS²¹, który wprowadza jedynie możliwość przewidzenia prawa do informacji²².

64. Ze wszystkich powyższych względów uważam, że art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/48 należy interpretować w ten sposób, iż zawarte w tym przepisie pojęcie „nazw i adresów” nie obejmuje w odniesieniu do użytkownika, który zamieścił w sieci pliki naruszające prawo własności intelektualnej, adresu e-mail, numeru telefonu, adresu IP użytego do zamieszczenia tych plików w sieci lub adresu IP użytego do ostatniego uzyskania dostępu do konta użytkownika.

65. W konsekwencji państwa członkowskie nie mają na mocy tego przepisu obowiązku zapewnienia właściwym organom sądowym możliwości nakazania przedstawienia tych informacji w ramach postępowania dotyczącego naruszenia prawa własności intelektualnej.

²⁰ Zobacz analogicznie wyrok z dnia 15 września 2016 r., Mc Fadden (C-484/14, EU:C:2016:689, pkt 69–71).

²¹ Porozumienie w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej zawarte w załączniku 1C do Porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu (WTO), podpisanego w Marakeszu w dniu 15 kwietnia 1994 r. i zatwierdzonego decyzją Rady 94/800/WE z dnia 22 grudnia 1994 r. dotyczącą zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej w dziedzinach wchodzących w zakres jej kompetencji porozumień będących wynikiem negocjacji wielostronnych w ramach Rundy Urugwajskiej (1986–1994) (Dz.U. 1994, L 336, s. 1, zwane dalej „porozumieniem TRIPS”). Zgodnie z art. 47 tego porozumienia, zatytułowanym „Prawo do informacji”, „[c]złonkowie mogą postanowić, że organy sądowe będą miały prawo, jeżeli nie będzie to w dysproporcji do wagi naruszenia, nakazać sprawcy naruszenia, aby poinformował posiadacza praw o tożsamości osób trzecich związanych z produkcją i rozpowszechnianiem towarów lub usług stanowiących naruszenie oraz o ich kanałach dystrybucji”.

²² Zobacz podobnie wyrok z dnia 29 stycznia 2008 r., Promusicae (C-275/06, EU:C:2008:54, pkt 60). W każdym razie, chociaż przepisy prawa Unii należy, o ile to możliwe, interpretować w świetle prawa międzynarodowego, w szczególności jeśli są to przepisy, które mają właśnie na celu wprowadzenie w życie umowy międzynarodowej zawartej przez Unię [zob. w szczególności wyrok z dnia 7 grudnia 2006 r., SGAE (C-306/05, EU:C:2006:764, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo)], to art. 47 porozumienia TRIPS nie może upoważniać Trybunału do odstąpienia od jasnego brzmienia art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/48.

V. Wnioski

66. Mając na względzie powyższe rozważania, proponuję Trybunałowi, by na pytania prejudycjalne zadane przez Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy) odpowiedział następująco:

Artykuł 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej należy interpretować w ten sposób, że zawarte w tym przepisie pojęcie „nazw i adresów” nie obejmuje w odniesieniu do użytkownika, który zamieścił w sieci pliki naruszające prawo własności intelektualnej, adresu e-mail, numeru telefonu, adresu IP użytego do zamieszczenia tych plików w sieci lub adresu IP użytego do ostatniego uzyskania dostępu do konta użytkownika.

W konsekwencji państwa członkowskie nie mają na mocy tego przepisu obowiązku zapewnienia właściwym organom sądowym możliwości nakazania przedstawienia tych informacji w ramach postępowania dotyczącego naruszenia prawa własności intelektualnej.